

เอกสารวิชาการ
(Individual Study)

การใช้หลักนิติธรรมและหลักธรรมาภิบาลในธนาคารพาณิชย์ไทย

จัดทำโดย นายชาญศักดิ์ เฟื่องฟู
รหัส 600509

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 5
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

การใช้หลักนิติธรรมและหลักธรรมาภิบาลในธนาคารพาณิชย์ไทย

นายชาญศักดิ์ เฟื่องฟู¹

บทคัดย่อ

บทคัดย่อหรือสาระสังเขป

“หลักนิติธรรม” หมายถึง “หลักพื้นฐานแห่งกฎหมายหลักนิติธรรมที่บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน”

ส่วนหลักธรรมาภิบาล มีสาระสำคัญประกอบด้วย 8 ประการ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรมและเสมอภาค 2) หลักการใช้อำนาจหน้าที่ 3) หลักคุณธรรม 4) หลักความโปร่งใส 5) หลักการมีส่วนร่วม 6) หลักความรับผิดชอบ 7) หลักความมั่นคง และ 8) หลักความคุ้มค่า

ภาคเอกชนพบว่าสามารถนำหลักนิติธรรมมาปรับใช้ได้ในเรื่องของ 1) การปฏิบัติตามกฎหมาย 2) การไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำผิดกฎหมาย และ 3) การเป็นหูเป็นตาให้แก่รัฐ

“หลักนิติธรรม” หมายถึง “หลักพื้นฐานแห่งกฎหมายหลักนิติธรรมที่บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน”

ส่วนหลักธรรมาภิบาล มีสาระสำคัญประกอบด้วย 8 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรมและเสมอภาค หลักการใช้อำนาจหน้าที่ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อหลักความมั่นคง และหลักความคุ้มค่า

ภาคเอกชนพบว่าสามารถนำหลักนิติธรรมมาปรับใช้ได้ในเรื่องของ 1) การปฏิบัติตามกฎหมาย 2) การไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำผิดกฎหมาย และ 3) การเป็นหูเป็นตาให้แก่รัฐ

การใช้หลักนิติธรรมและหลักธรรมาภิบาลในธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) พบว่ามีในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) หลักนิติธรรมและเสมอภาค และ 2) หลักการใช้อำนาจหน้าที่ ธนาคารได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายสำคัญ 2 ฉบับ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินและกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ นอกจากนั้น ธนาคารได้มีแนวทางและการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายและมีความเป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ผู้ถือหุ้นและนักลงทุน ลูกค้า คู่ค้า คู่แข่งขัน เจ้าหนี้ พนักงาน สังคม ชุมชนและสิ่งแวดล้อม

3) หลักคุณธรรม ธนาคารเชื่อมั่นว่าการมีนโยบายการกำกับดูแลกิจการ และจรรยาบรรณและจริยธรรมธุรกิจเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเสริมสร้างและยกระดับการกำกับดูแลกิจการที่ดี ธนาคารจึงได้กำหนดนโยบายการกำกับดูแลกิจการและกำหนดจรรยาบรรณและจริยธรรมธุรกิจสำหรับกรรมการ ผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้าง

4) หลักความโปร่งใส ธนาคารได้มีการเปิดเผยข้อมูลและตระหนักถึงความสำคัญของการเปิดเผยสารสนเทศที่มีสาระสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุน โดยกำหนดเป็นนโยบายการกำกับดูแลกิจการและหลักปฏิบัติเพื่อดูแลให้มีการเปิดเผยสารสนเทศดังกล่าวเป็นไปอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา โปร่งใส ผ่านช่องทางที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและน่าเชื่อถือ เพื่อให้ผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุนได้รับสารสนเทศอย่าง

¹ กรรมการรองผู้จัดการใหญ่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

เศรษฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมดี) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ,ปริญญาโท Business Management (M.B.M) Asian Institute of Management ประเทศฟิลิปปินส์ , Advanced Management Program Harvard Business School ประเทศสหรัฐอเมริกา และวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 399.

กว้างขวาง เช่น รายงานประจำปี รายงานผลการดำเนินงานรายไตรมาส เว็บไซต์ของธนาคาร การพบปะกับ นักวิเคราะห์ การแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน เป็นต้น

5) หลักการมีส่วนร่วม ธนาคารได้มีการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งครอบคลุม หลักการสำคัญ ได้แก่ สิทธิของผู้ถือหุ้น การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน การคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการ โดยมีการปฏิบัติตาม หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี

6) หลักความรับผิดชอบต่อ ธนาคารมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินภารกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องชุมชนและสังคม เช่น การสนับสนุนและส่งเสริมในด้านการศึกษา กิจกรรมทางศาสนา กีฬา ศิลปวัฒนธรรม การประหยัดพลังงาน และการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์อื่น ๆ เพื่อสร้างสรรค์สังคม เป็นต้น

7) หลักความมั่นคง ธนาคารและผู้บริหารระดับสูงของธนาคาร ที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านได้ เข้าร่วมเป็นหัวหน้าคณะทำงาน กรรมการ และร่วมสนับสนุนอย่างเต็มที่ทั้งในด้านการลงทุนและการ เข้าร่วม ดำเนินการ ทั้ง 12 คณะทำงาน ของโครงการสานพลังประชารัฐในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน อาทิ คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (โครงการ E3) และคณะทำงาน ด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ (E5)

8) หลักความคุ้มค่า ธนาคาร ดำเนินธุรกิจที่แสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจสังคม โดยมีนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อการแสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวคิดการพัฒนาธุรกิจสู่ ความยั่งยืน

คำสำคัญ นิติธรรม ธรรมภิบาล ธนาคาร

การใช้หลักนิติธรรมและหลักธรรมาภิบาลในธนาคาร พาณิชย์ไทย

บทนำ

ด้วยธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจต่อการเกื้อหนุนทางด้านการเกษตร อุตสาหกรรม เหมืองแร่ การก่อสร้าง สาธารณูปโภค การค้าส่ง การค้าปลีก การส่งออก การนำเข้า การบริหาร และการอุปโภคบริโภค เนื่องจากธนาคารพาณิชย์เป็นตัวกลางในการระดมเงินทุน และเงินฝากจากประชาชน และนำไปให้สินเชื่อแก่ผู้ต้องการสินเชื่อ ทั้งบุคคลธรรมดา รวมถึงนิติบุคคล ซึ่งอยู่ในทุกภาคเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น นอกจากจะใช้หลักการบริหารพื้นฐาน คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจหลัก วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงาน การบริหารงบประมาณแล้ว ในปัจจุบันยังมีการบริหารความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งโดยรวมจะคำนึงถึงด้านกลยุทธ์ ด้านปฏิบัติการ ด้านการเงิน และด้านกำกับกับการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของทางการ ทั้งนี้ การบริหารจัดการดังกล่าวต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักนิติธรรม ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันดีว่าการพัฒนาองค์กรให้เกิดความยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดความเจริญก้าวหน้า อีกทั้งจริยธรรมธรรมาภิบาล และการป้องกันทุจริตคอร์รัปชันยังถือเป็นวาระแห่งชาติที่ทุกฝ่ายจำเป็นต้องให้ความสำคัญ²

เนื้อหา

ในบทความนี้จึงขอเสนอเนื้อหาสาระแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. ความหมายและสาระสำคัญของหลักนิติธรรม 2. การใช้หลักนิติธรรมในธนาคารพาณิชย์ไทย และ 3. การใช้หลักนิติธรรมในธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความหมายและสาระสำคัญของหลักนิติธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายคำว่า “นิติธรรม” หมายถึง “หลักพื้นฐานแห่งกฎหมายหลักนิติธรรมที่บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน” ทั้งนี้ นักกฎหมายส่วนใหญ่ เชื่อว่ามีความหมายตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “The Rule of Law” ซึ่งมีแนวคิดมาตั้งแต่สมัยกรีกโบราณเน้นไปในหลักการปกครองประเทศด้วยความถูกต้องเป็นธรรมโดยกฎหมาย คือ ทุกคนต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย เพราะคำว่า Rule นั้น สามารถแปลได้ว่า “การปกครอง” หรือแปลว่า “กฎกติกา” ก็ได้ ฉะนั้น ในความคิดของนักปกครองสมัยกลางในยุโรปก็จะให้ความหมายไปในหลักการปกครองที่ดี ก็คือ การปกครองโดยกฎหมาย ไม่ใช่ปกครองโดยคน (Rule by Law, not by man) และหมายถึงหลักการที่เป็นกฎกติกาของกฎหมายที่ผู้บัญญัติกฎหมายจะต้องยึดถือและปฏิบัติตาม³

² วศิน ชื่อสุทธจิต และทิพย์รัตน์ เลหาวิเชียร. การใช้ธรรมาภิบาลในธนาคารพาณิชย์ไทย. วารสารจัดการสมัยใหม่ ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2559 หน้า 105.

³ จรรย์ ภักดีธนากุล. เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตร หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย (นธป.) รุ่นที่ 1. หน้า 3.

ศาสตราจารย์พิเศษ ธาณินทร์ กรัยวิเชียร ได้ให้นิยามหลักนิติธรรมว่า⁴ “หลักการพื้นฐานแห่งกฎหมายที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตยที่เทิดทูนศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และยอมรับนับถือสิทธิแห่งมนุษยชนทุกแห่งทุกมุม รัฐต้องให้ความอารักขาคุ้มครองมนุษยชนให้พ้นจากลัทธิตหาราษฎ์ หากมีข้อพิพาทใดๆ เกิดขึ้น ไม่ว่าจะระหว่างรัฐกับเอกชน หรือระหว่างเอกชนกับเอกชน ศาลย่อมมีอำนาจอิสระในการตัดสินข้อพิพาทนั้น โดยเด็ดขาดและยุติธรรม ตามกฎหมายของบ้านเมืองที่ถูกต้องและเป็นธรรม”

หากพิจารณาในดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม 2014 ซึ่งจัดทำขึ้นโดย The World Justice Project (WJP)⁵ ได้มีการพัฒนาตัวชี้วัด เป็นเครื่องมือการวัดในเชิงปริมาณผ่านตัวชี้วัด 47 ตัว 9 เรื่อง อันได้แก่ (1) การควบคุมจำกัดอำนาจรัฐบาล (2) การปราบปรามและจำกัดคอร์รัปชันของรัฐบาล (3) การเปิดกว้างของรัฐบาลในการให้ตรวจสอบการทำงาน (4) การคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน (5) ระเบียบและความมั่นคงในสังคม (6) ประสิทธิภาพการบังคับกฎหมาย (7) ความเป็นธรรมในการดำเนินคดีแพ่ง (8) ความเป็นธรรมในการดำเนินคดีอาญา และ (9) กระบวนการสร้างความเป็นธรรมอย่างไม่เป็นทางการของสังคมนั้น ทั้งนี้ มองว่าหลักนิติธรรมมี 4 หลักสำคัญ ได้แก่

1) Accountable Government : รัฐบาล (นักการเมืองที่มีอำนาจบริหารประเทศ) และเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงเอกชนที่ใช้อำนาจตามกฎหมาย อยู่ในสภาพที่มีความรับผิดชอบต่อประชาชน และตรวจสอบได้

2) Good Law : กฎหมายมีความชัดเจน มีการประกาศโฆษณาเป็นที่รับรู้ของประชาชนและมีความเป็นธรรม มีการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน และสามารถคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตร่างกายและทรัพย์สิน

3) Good Process : กระบวนการที่กฎหมายออกมาใช้บังคับ ตลอดจนการบริหารและการบังคับใช้กฎหมาย ประชาชนสามารถเข้าถึงได้

4) Access to Justice : เมื่อมีคดีความทั้งทางแพ่งและอาญา ประชาชนได้รับความยุติธรรมในเวลาที่เหมาะสม ไม่ชักช้า พิจารณาโดยศาลที่มีอำนาจและความสามารถทางกฎหมาย มีจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อที่เป็นอิสระจากการแทรกแซงหรือมีความเป็นกลาง ผู้พิพากษามีจำนวนเพียงพอ มีทรัพยากรในการบริหารกระบวนการยุติธรรมที่เพียงพอ

นอกจากนั้น หากพิจารณาในภาคเอกชนพบว่าสามารถนำหลักนิติธรรมมาปรับใช้ได้ ดังนี้⁶

1) การปฏิบัติตามกฎหมาย หัวใจหลักของนิติธรรม คือเคารพกฎหมายซึ่งในระบบกฎหมายอังกฤษเรียกว่า Respect to Law ตามหลักธรรมาภิบาล การเคารพกฎหมายก็เป็นสาระแรก และเมื่อหลักนี้นำไปใช้ในภาคเอกชนจนกลายเป็นหลักบรรษัทภิบาลหรือธรรมาภิบาลภาคเอกชน จึงหมายถึงการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎกติกา มารยาทต่าง ๆ ไม่ว่าจะผ่านทางบ้านเมืองหรือวงการธุรกิจนั้น ๆ กำหนดขึ้น หรือองค์กรภาคเอกชนกำหนดขึ้นใช้เองเป็นการภายในด้วย ในจำนวนนี้จึงมีทั้งกฎหมายภาษีอากร กฎหมายแรงงาน กฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจนั้น ๆ ประเพณีทางการค้า เช่น ประเพณีของธนาคารพาณิชย์ ประเพณีเกี่ยวกับการรักษาความลับของลูกค้า และระเบียบข้อบังคับที่องค์กรกำหนดขึ้นเอง เช่น ระเบียบเกี่ยวกับการแต่งกาย ระเบียบเกี่ยวกับวันลา ระเบียบในการจัดหา

⁴ ธาณินทร์ กรัยวิเชียร, 2552. **หลักนิติธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัท ธนาเพรส จำกัด, หน้า 23.

⁵ ธรรมนิติย์ สุมนตกุล. ดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (The Rule of Law Index). สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กันยายน 2557. หน้า 1-3.

⁶ วิสิฐ ญาณภีร์ และคณะ, 2557 บริบทหลักนิติธรรมในต่างประเทศ. งานวิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากคณะกรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ , หน้า 88 -89.

จัดซื้อ จัดจ้าง ระเบียบเกี่ยวกับค่าจ้าง ระเบียบเกี่ยวกับสวัสดิการ ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะต้องไม่ลำเอียง อคติ หรือสร้างมาตรฐานที่แตกต่างกันในบรรดาผู้ปฏิบัติงาน และต้องไม่ใช้อำนาจตามอำเภอใจและปราศจากเหตุผลอันสมควร ตลอดจนการไม่ละเมิดกฎหมายที่มีเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมเสียเอง การที่เอกชนทำลายสิ่งแวดล้อม ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น เช่น ลักลอบถ่ายภาพส่วนตัว หรือนำภาพและข่าวดังกล่าวไปเผยแพร่โดยอาศัยเทคโนโลยียุคใหม่ การหมิ่นประมาทโดยใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือ การประท้วงโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร และก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น เช่น ปิดถนน ส่งเสียง อื้ออึง การขัดขวางกระบวนการยุติธรรม ล้วนเป็นการละเมิดหลักนิติธรรมโดยภาคเอกชนได้ทั้งสิ้น

2) การไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำผิดกฎหมาย แม้การละเมิดหลักนิติธรรมจะเป็นเรื่องการกระทำของภาครัฐ แต่บ่อยครั้งที่ภาคประชาชนหรือธุรกิจเอกชนเป็นฝ่ายเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย เช่น การร่วมในการฉ้อราษฎร์บังหลวง การให้สินบน การว่าขานงานใช้ หรือ การจ้างเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นฝ่ายทำผิดกฎหมาย เช่น การออกแบบ ออกใบอนุญาตโดยผิดกฎหมาย ติดสินบนในการสอบบัญชีคำนวณภาษี หรือ ให้เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจเพื่อกลั่นแกล้งคู่แข่งทางการค้า ฝ่ายตรงข้ามหรือเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจของตน

3) การเป็นหูเป็นตาให้แก่รัฐ หลักนิติธรรมในภาคเอกชนรวมไปถึงการเป็นหูเป็นตาให้แก่รัฐด้วย หากเห็นว่ามี การละเมิดกฎหมายก็ควรแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าดำเนินการ เช่น พบเห็นการค้ายาเสพติด การค้ำมนุษย์ การค้าสิ่งผิดกฎหมาย โดยเลือกใช้วิธีตามสมควรซึ่งอาจต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของตนด้วย มิใช่จะทำให้ตนเป็นคนประเภท “จู่ระไม่ไซ้” นอกจากนี้ การเป็นพยานให้รัฐก็เป็นบทบาทสำคัญของภาคเอกชนในการส่งเสริมหลักนิติธรรมเช่นกัน เรื่องนี้เราจะได้ยินข่าวพลเมืองดีหรือพลเมืองอาสาที่ช่วยดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและปฏิบัติหน้าที่ที่สัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองที่อยู่เสมอตามสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น คนขับรถรับจ้างสาธารณะที่นำของตกหล่นหรือทรัพย์สินมีค่าที่ผู้โดยสารลืมทิ้งไว้ไปมอบแก่ทางการเพื่อติดตามหาเจ้าของ การติดตามผู้กระทำความผิดจนทราบเบาะแสแล้วเข้าแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ การเป็นพยานให้รัฐจนบางครั้งพลเมืองดีอาจถูกทำร้าย

2. การใช้หลักธรรมาภิบาลหรือหลักนิติธรรมในธนาการพาณิชย์ไทย

หากพิจารณาจากเนื้อหาสาระที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พบว่า ในปัจจุบันจะมีการนำ แนวนโยบายและหลักเกณฑ์การปฏิบัติเพื่อให้เกิดธรรมาภิบาลของหน่วยงานหลักที่มีความสำคัญ ได้แก่ องค์การระหว่างประเทศ หน่วยงานราชการภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน ธนาการแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ โดยยึดถือหลักธรรมาภิบาลซึ่งสอดคล้องกับหลักนิติธรรม ทั้งนี้ จากการศึกษาวิจัยของวศิน ชื่อสุทธจิต และทิพย์รัตน์ เลาหวิเชียร โดยนำหลักธรรมาภิบาลมาเป็นเครื่องมือในการสำรวจ มืองค์ประกอบ ดังนี้⁷

1) หลักนิติธรรมและเสมอภาค มีกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่มีความเที่ยงตรง เป็นธรรมต่อทุกฝ่ายในสังคม และการบังคับใช้กฎหมาย มีความยุติธรรม และบังคับใช้อย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ

2) หลักการใช้อำนาจหน้าที่ และฉันทานุมิตร่วมในสังคมเมื่อมีความแตกต่างในความเห็นในสังคม จะต้องดำเนินการหาข้อตกลงร่วมที่ดีที่สุด เป็นกลางที่สุดให้ได้

3) หลักคุณธรรม คนในสังคมมีจิตสำนึกและยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย

⁷ วศิน ชื่อสุทธจิต และทิพย์รัตน์ เลาหวิเชียร. เรื่องเดิม. หน้า 108 -114.

4) หลักความโปร่งใส เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันโดยปรับปรุงกลไกการทำงานของทุกองค์กรให้มีความโปร่งใส มีกระบวนการทำงาน กฎเกณฑ์ กติกา ข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยตรงไปตรงมาตรวจสอบได้ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการได้สะดวกมีระบบตรวจสอบที่ดี

5) หลักการมีส่วนร่วม บริหารจัดการโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมในทุก ๆ ระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่สำคัญ และมีผลกระทบต่อผู้คนและสังคม

6) หลักความรับผิดชอบ ตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การตัดสินใจกระทำการใด ๆ ต้องกระทำโดยมีพันธะความรับผิดชอบต่อสาธารณะหรือผู้มีส่วนได้เสียกับหน่วยงานนั้น และกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำนั้น ๆ

7) หลักความมั่นคง มีการกระจายการพัฒนาและประโยชน์ต่าง ๆ ที่รัฐพึงจัดสรรอย่างทั่วถึงทัดเทียมกัน ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างเสมอภาค

8) หลักความคุ้มค่า หรือหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า โดยยึดถือประโยชน์สูงสุดของสังคมและประเทศชาติเป็นสำคัญ

ทั้งนี้ ในหลักการดังกล่าวข้างต้น ได้กำหนดองค์ประกอบสำคัญในการนำมาเป็นตัวแปรในแต่ละหลัก ดังนี้

1) หลักนิติธรรมและเสมอภาค

- 1.1) กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน
- 1.2) มีการตรวจสอบการใช้อำนาจในการปฏิบัติงาน
- 1.3) มีการแข่งขันต่อนการทำงานให้บุคลากรได้รับทราบเสมอ
- 1.4) กำหนดกฎ ระเบียบต่าง ๆ ของหน่วยงาน โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย
- 1.5) มีหน่วยงานจัดการ และติดตามความขัดแย้งของแต่ละหน่วยงาน

2) หลักการใช้อำนาจหน้าที่

- 2.1) มีการพิจารณาการออกคำสั่งต่าง ๆ โดยยึดหลักความเสมอภาค เท่าเทียม
- 2.2) การใช้อำนาจในแต่ละหน่วยงานสามารถถูกตรวจสอบได้
- 2.3) มีระบบการตรวจสอบที่เข้มแข็ง และมีประสิทธิผล
- 2.4) ทบทวน ปรับปรุง และยกเลิกโครงสร้าง รวมถึงหลักเกณฑ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และสภาพการแข่งขันอย่างสม่ำเสมอ
- 2.5) คำนึงถึงความเท่าเทียมของบุคลากรในหน่วยงานเสมอ

3) หลักคุณธรรม

- 3.1) บุคคลได้รับโทษเมื่อทำผิดวินัย หรือจรรยาบรรณ
- 3.2) มีการลงโทษจริงจัง หนักเบาตามเหตุและพฤติการณ์ของการกระทำผิด
- 3.3) ยึดหลักความเป็นธรรม ความเสมอภาคในการปฏิบัติงานและกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง
- 3.4) ขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม
- 3.5) ทำงานด้วยความอิสระและอุทิศตน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงานที่กำหนดไว้

4) หลักความโปร่งใส

- 4.1) ผู้บริหารมีระบบตรวจสอบภายในหน่วยงาน

- 4.2) บุคลากรสามารถดูข้อมูลเกี่ยวกับภาระ หน้าที่ หรือขั้นตอนการดำเนินงาน
ของหน่วยงานได้เสมอ
- 4.3) บุคลากรที่เข้ามาใหม่ ๆ มีความรู้ และความสามารถสูงไม่เข้ามาแบบเส้น
สาย
- 4.4) มีระบบการบริหารการเงินที่รัดกุม
- 4.5) ข้อมูลที่เผยแพร่ให้บุคคลภายใน และภายนอกมีความถูกต้อง ไม่มีการ
บิดเบือน
- 5) หลักการมีส่วนร่วม
- 5.1) บุคลากรมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ในหน่วยงาน
- 5.2) มีการให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์
- 5.3) ทำความเข้าใจแผนให้ผู้ปฏิบัติงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเข้าใจในแผนงานเสมอ
- 5.4) บุคลากรในหน่วยงานมีความเข้าใจแผนงานหลักและแผนงานรอง
- 5.5) มีคณะกรรมการรับเรื่องร้องทุกข์หรือปรึกษาหารือเบื้องต้น
- 6) หลักความรับผิดชอบ
- 6.1) มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการลดขั้นตอนและติดตามกำกับดูแลการทำงาน
เสมอ
- 6.2) ก่อนเริ่มปฏิบัติงานบุคลากรจะทราบดัชนีชี้วัด และมาตรฐานการปฏิบัติงาน
อย่างชัดเจน
- 6.3) มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และมีการวางแผนสำรองในกรณีมี
ความขัดแย้ง
- 6.4) บุคลากรตระหนักในความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนและของส่วนรวม
รวมทั้งพร้อมรับการตรวจสอบ
- 6.5) ผลการปฏิบัติของบุคลากรในหน่วยงานของท่านเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด
- 7) หลักความมั่นคง
- 7.1) มีรางวัล และผลตอบแทนที่ได้รับเหมาะสมกับปริมาณงาน
- 7.2) อัตราค่าจ้างของบุคลากรมีความเหมาะสมกับปริมาณงาน
- 7.3) มีการจัดทำงบประมาณอย่างเป็นระบบ
- 7.4) มีการวางแผนอัตราค่าจ้างคนอย่างชัดเจน
- 7.5) มีการกระจายอำนาจหน้าที่ในการทำงานอย่างเหมาะสม
- 8) หลักความคุ้มค่า
- 8.1) หน่วยงานมีเครื่องมือ อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีเพียงพอ
- 8.2) มีการสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการฝึกฝนอบรมเพิ่มพูนความรู้ใหม่เสมอ
- 8.3) มีการพัฒนาทักษะของผู้ใช้เครือข่ายสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ
- 8.4) มีอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยี และระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์สารสนเทศ
เหมาะสมกับการทำงานที่ทันสมัยอยู่เสมอ
- 8.5) มีการใช้กระดาษน้อยลงและมาใช้เทคโนโลยีได้มากขึ้น รวมถึงมีมาตรการดูแล

3. การใช้หลักนิติธรรมและหลักธรรมาภิบาลในธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

1) หลักนิติธรรมและเสมอภาค และ 2) หลักการใช้อำนาจหน้าที่

ก) หากพิจารณาในแง่ของการประกอบกิจการ

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายสำคัญ 2 ฉบับ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินและกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กล่าวคือ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) มีฐานะเป็นผู้ประกอบธุรกิจสถาบันการเงิน ซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินและกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ทั้งนี้ กฎหมายทั้งสองฉบับกำหนดให้รัฐมนตรีกระทรวงการคลังเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย และมีหน่วยงานที่เข้ามาทำหน้าที่ผู้กำกับดูแล คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย และคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายและออกกฎหมายลำดับรองที่ออกภายใต้กฎหมายดังกล่าว นอกจากนี้ ธนาคารจัดให้มีประกาศคณะกรรมการธนาคาร คำสั่งระเบียบงาน ซึ่งใช้ในการดำเนินการภายในธนาคารและสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนั้น ธนาคารได้มีแนวทางและการปฏิบัติต่อ ผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ดังนี้

- ผู้ถือหุ้น ธนาคารตระหนักว่า ผู้ถือหุ้น คือ เจ้าของกิจการและมีสิทธิในความเป็นเจ้าของซึ่งธนาคารได้ดูแลและดำเนินการตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี กล่าวคือ จะดูแลผู้ถือหุ้นให้ได้รับการปฏิบัติด้วยดีเหมาะสม และเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ ธนาคารมีนโยบายให้การสนับสนุน และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ถือหุ้นในการเข้าร่วมประชุม ผู้ถือหุ้นด้วยตนเองหรือมอบอำนาจ และธนาคารเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นสามารถเสนอวาระที่ต้องการนำเข้าสู่ที่ประชุมผู้ถือหุ้นเสนอชื่อบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการ และส่งคำถามที่ต้องการให้ตอบในที่ประชุมผู้ถือหุ้นล่วงหน้า ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ธนาคารกำหนด ผ่านช่องทางที่แจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบบนเว็บไซต์ของธนาคาร

- ลูกค้า ธนาคารถือว่าลูกค้าเป็นผู้มีอุปการคุณอย่างสูงต่อความสำเร็จและการเจริญเติบโตของธนาคาร ธนาคารมุ่งมั่นพัฒนาและเสนอผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน มีสัมพันธภาพที่ดีกับลูกค้าเสมือนเป็นเพื่อนคู่คิดมิตรคู่บ้าน จัดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเป็นผู้ให้บริการ ขยายเครือข่ายสาขาและสำนักงานธุรกิจให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง ดูแลรักษาข้อมูลของลูกค้าตลอดจนดูแลการรับข้อร้องเรียนและดำเนินการแก้ไขตามความเหมาะสม โดยตระหนักถึงความรับผิดชอบที่พึงมีต่อลูกค้า

- คู่ค้า ธนาคารมีการปฏิบัติที่เสมอภาคเป็นธรรมและรับผิดชอบต่อคู่ค้าตามเงื่อนไขสัญญาที่ตกลงกันโดยถือว่าคู่ค้าเป็นผู้มีส่วนสนับสนุนการดำเนินธุรกิจของธนาคาร มีแนวปฏิบัติที่ดีในการคัดเลือกและการทำธุรกิจกับคู่ค้า จะปฏิบัติตามสัญญา ด้วยความเข้าใจและความร่วมมือที่ดีระหว่างกัน คำนึงถึงประเพณีปฏิบัติและมาตรฐานต่าง ๆ ที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

- คู่แข่งขัน ธนาคารตระหนัก ให้ความสำคัญ และดำเนินการในทางที่เหมาะสม โดยปฏิบัติต่อคู่แข่งขัน ด้วยความเข้าใจและความร่วมมือที่ดีระหว่างกัน ทั้งนี้ ธนาคารถือว่าสถาบันการเงินอื่นต่างก็มีหน้าที่เป็นผู้ให้บริการทางการเงินที่ดีและมีคุณภาพแก่ลูกค้า ทั้งนี้ ธนาคารยึดถือแนวทางการแข่งขันทางการค้าอย่างเป็นธรรม และปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้า

- เจ้าหน้าที่ ธนาคารถือปฏิบัติในการให้ความเป็นธรรมและความรับผิดชอบต่อเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายและข้อตกลงที่ทำต่อกัน ในกรณีนี้ ธนาคารดำเนินการตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนดสิทธิสำหรับ

ตราสารหนี้ที่ธนาคารออกเพื่อการกู้ยืมเงินจากประชาชน เช่น การบริหารเงินทุน การชำระหนี้ รวมทั้งหากมีกรณีที่เกิดผิดนัดชำระหนี้ ก็จะดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนดสิทธิที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ข) หากพิจารณาในแง่ของการปฏิบัติต่อพนักงาน

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารตระหนักถึงความสำคัญของพนักงาน ธนาคาร ผู้เป็นทรัพยากรที่มีค่าของธนาคาร มีการดูแลและส่งเสริมชีวิตและความเป็นอยู่ของพนักงาน บนพื้นฐานของความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีระหว่างกันเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าและเจริญเติบโตที่ยั่งยืน ในการดำเนินธุรกิจของธนาคาร ได้แก่ ลักษณะการจ้างงานและค่าตอบแทน

ค่าตอบแทนการทำงาน สวัสดิการและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ สวัสดิการเกี่ยวกับเวลาทำงาน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ สวัสดิการเงินกู้ สวัสดิการเงินสงเคราะห์ กองทุนประกันสังคม มีสวัสดิการเพิ่มเติมในปี 2559 การจัดการแรงงานและแรงงานสัมพันธ์ สุขอนามัยและความปลอดภัย โดยมีรายละเอียดในด้านต่างๆ ดังนี้

- ลักษณะการจ้างงานและค่าตอบแทน

ธนาคาร มีการจ้างงานแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่พนักงานประจำเป็นการจ้างงานที่ไม่ระบุระยะเวลาสิ้นสุดการจ้างงาน พนักงานสามารถทำงานได้จนครบวาระเกษียณอายุ หากพนักงานปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีความรับผิดชอบ ไม่ทุจริตต่อหน้าที่ ไม่ฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับของธนาคาร หรือมีการกระทำที่จงใจก่อให้เกิดความเสียหายต่อธนาคาร ลูกจ้างที่มาปฏิบัติงานในลักษณะงานชั่วคราวตามสัญญาจ้างเป็นการจ้างงานที่มีกำหนดระยะเวลาจ้างเริ่มต้นและสิ้นสุดที่แน่นอน ในสัญญาจ้าง เพื่อปฏิบัติงานอันมีลักษณะเป็นครั้งคราวที่มีกำหนดการสิ้นสุดหรือความสำเร็จของงาน

- **ค่าตอบแทนการทำงาน** ธนาคารให้ความสำคัญกับค่าตอบแทนในการทำงานของพนักงาน เนื่องจากธนาคารตระหนักถึงความสำคัญของค่าตอบแทนการทำงานว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้พนักงานมีความเป็นอยู่ที่ดีและมีความมั่นคง ในอาชีพการงาน ซึ่งส่งผลทำให้พนักงานปฏิบัติงานด้วยความภาคภูมิใจและพร้อมที่จะสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าและผู้ให้บริการของธนาคาร ทั้งนี้ ธนาคารมีแนวปฏิบัติสำหรับการกำหนดค่าตอบแทน การทำงานของพนักงานในระดับที่สูงกว่าระดับค่าแรงงานขั้นต่ำของประเทศตามที่กฎหมายกำหนด ตัวอย่างเช่นในปี 2559 พนักงานระดับปฏิบัติการของธนาคาร ได้รับค่าตอบแทนที่สูงกว่าค่าแรงงานขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนด ประมาณร้อยละ 17.4 นอกจากนี้ ธนาคารได้ให้ความสำคัญต่อการจ่ายค่าจ้าง เงินเดือน และสวัสดิการให้แก่พนักงานอย่างครบถ้วนและตรงเวลาตลอดมา โดยธนาคารได้วางแผนการบริหารจัดการค่าตอบแทนและสวัสดิการของพนักงานอย่างรอบคอบและมีประสิทธิภาพ

- **สวัสดิการและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ** ธนาคารมีความปรารถนาที่จะเห็นพนักงานทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีสุขภาพสมบูรณ์ มีหลักประกันที่มั่นคงในการทำงาน โดยจัดค่าจ้าง เงินเดือน และสวัสดิการต่างๆ ที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตเพื่อเป็นการตอบแทนแก่พนักงานทุกคนที่ได้ทุ่มเทร่างกาย พลังใจและพลังความคิดในการทำงาน ให้กับธนาคาร ธนาคารได้จัดสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานสามารถ ดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามความเหมาะสม กับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ปัจจุบัน โดยสวัสดิการที่ธนาคารจัดให้สำหรับพนักงานถือว่าครอบคลุมและตอบสนองความต้องการของพนักงานได้เทียบเท่าธุรกิจชั้นนำในประเทศไทย สวัสดิการเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีสวัสดิการสำหรับพนักงานของธนาคาร ประกอบด้วย บริการเพื่อสันตินาการและการดูแลสุขภาพของพนักงานที่อาคารสำนักงานใหญ่ ถนนสีลม กรุงเทพมหานคร และที่สมาคมสโมสรธนาคารกรุงเทพ ถนนศรีนครินทร์ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ ยังมีบริการทางการแพทย์ให้กับพนักงานทุกคน โดยพนักงานสามารถใช้บริการได้ที่บริการสุขภาพ อาคารสำนักงานใหญ่ ชั้น 4 ถนนสีลม และที่อาคารพระราม 3 ชั้น 2 ถนนพระราม 3 โดยที่

สำนักงานใหญ่ธนาคารได้จัดให้มีแพทย์ทั่วไป และแพทย์เฉพาะทางอยู่ประจำ รวมถึงบริการ การตรวจสุขภาพ ประจำปี นอกจากนี้ หากพนักงานไปรับบริการตรวจรักษาที่สถานพยาบาลภายนอก จะสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลและทันตกรรม ได้ตามอัตราที่ธนาคารกำหนดไว้ และพนักงาน ที่เกษียณอายุจากการทำงานยังสามารถเข้ารับบริการตรวจรักษาที่บริการสุขภาพของธนาคารได้อีกด้วย โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายยาและค่าแพทย์

- **สวัสดิการเกี่ยวกับเวลาทำงาน** ธนาคารกำหนดระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับพนักงานในการลาป่วย การลา กิจ การขอยุติพัสดุประจำปี การลาเพื่อคลอดบุตร การลาเพื่อดูแลภรรยา คลอดบุตร การลาไปประกอบพิธีฮัจญ์ การลาอุปสมบท และการลาเพื่อรับราชการทหาร เป็นต้น ธนาคารยังได้เพิ่มสิทธิประโยชน์ในบางเรื่องให้แก่พนักงานดีกว่ามาตรฐานขั้นต่ำที่กฎหมายคุ้มครองแรงงานกำหนด เช่น การลาป่วย ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ลาป่วยได้ 30 วัน โดยได้รับค่าจ้างเต็ม แต่ธนาคารจ่ายค่าจ้างให้แก่พนักงานที่ลาป่วยมากกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดโดยจ่ายสูงสุดถึง 90 วันทำการ

- **กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ** ธนาคารจัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพที่พนักงานสามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกโดยเลือกนโยบายการลงทุนได้ตามความประสงค์ของพนักงานแต่ละคน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ซึ่งจดทะเบียนแล้ว ได้จัดให้มีการลงทุนในลักษณะที่พนักงานสามารถเลือกระดับความเสี่ยงได้ด้วยตนเอง (Employee's Choice) จากนโยบายการลงทุน 5 ระดับ ตั้งแต่ต้นนโยบายที่มีความเสี่ยงน้อยมาก มีความเสี่ยงน้อย มีความเสี่ยงปานกลาง มีความเสี่ยงสูง และมีความเสี่ยงสูงกว่า โดยพนักงานที่เป็นสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ สามารถเปลี่ยนนโยบายการลงทุนได้ปีละ 2 ครั้ง ในช่วงเวลาที่กำหนด

- **สวัสดิการเงินกู้** ธนาคารจัดสวัสดิการเงินกู้ให้แก่พนักงานตามความประสงค์และความจำเป็น เพื่อแบ่งเบาภาระของพนักงาน โดยครอบคลุมถึงการซื้อที่ดินหรือบ้าน หรือการปลูกสร้างบ้าน เพื่อเป็นที่อยู่อาศัย การซ่อมแซม ดัดแปลง หรือต่อเติมที่อยู่อาศัยของตนเอง การซื้อรถยนต์ ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาบุตร การซื้อเครื่องใช้จำเป็นสำหรับการครองชีพ การค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาต่อระดับปริญญาโทของพนักงาน และ การซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

- **สวัสดิการเงินสงเคราะห์** ในกรณีที่พนักงานถึงแก่กรรมหรือพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ในธนาคารอันเนื่องมาจากการเจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุจากการปฏิบัติหน้าที่ ธนาคารได้จัดให้มีสวัสดิการเงินสงเคราะห์ครอบครัวของพนักงานที่ถึงแก่กรรมหรือทุพพลภาพ นอกจากนั้นพนักงานที่มีบุตรจะได้รับเงินสงเคราะห์บุตรเป็นรายเดือน เดือนละ 600 บาท สำหรับบุตร 3 คนแรก จนสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี นอกเหนือจากเงินสงเคราะห์ที่ได้รับตามกฎหมายประกันสังคม

- **กองทุนประกันสังคม** ธนาคารปฏิบัติตามกฎหมายกองทุนประกันสังคม โดยส่งเงินสมทบในส่วนของนายจ้างครบถ้วนและตรงเวลา

- **สวัสดิการเพิ่มเติมในปี 2559** ธนาคารได้เพิ่มเติมสวัสดิการให้แก่พนักงานอีกหลายด้าน เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน เช่น สวัสดิการเงินกู้ฉุกเฉิน วงเงินสูงสุดไม่เกิน 50,000 บาท อัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยของลูกค้าชั้นดี (MLR) -0.25% ต่อปี โดยไม่ต้องใช้หลักประกัน ระยะเวลาผ่อนชำระไม่เกิน 3 ปี และกู้ได้ไม่เกิน 3 ครั้งตลอดระยะเวลาที่ทำงานกับธนาคาร ธนาคารจัดเงินช่วยเหลือพิเศษในอัตรา 3,500 บาท ต่อเดือน ให้แก่พนักงานที่ปฏิบัติงานในสาขาที่เปิดให้บริการ 7 วัน และในสำนักงานแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศนอกสถานที่ ซึ่งเปิดให้บริการตลอด 7 วัน โดยกำหนดตารางทำงานให้พนักงานทำงาน 4 วัน หยุด 2 วัน ซึ่งเริ่มปฏิบัติแล้วในปี 2559 สวัสดิการเงินกู้ศึกษาบุตรประจำปี 2559 โดยเพิ่มวงเงินกู้สูงสุดจากเดิม 1 เท่าของเงินเดือนให้เป็น 1.5 เท่าของเงินเดือน

ธนาคารปรับอัตราเงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพให้กับพนักงานเพิ่มขึ้นจากเดิมอีกร้อยละ 0.75 สูงสุดร้อยละ 8.75 ในปีที่ผ่านมา

- **การจัดการแรงงาน และแรงงานสัมพันธ์** ธนาคารได้แจ้งขอเขตการจ้างงาน รายละเอียดและเงื่อนไขการปฏิบัติงาน และผลประโยชน์ตอบแทนให้พนักงานทราบอย่างชัดเจน ก่อนการรับเข้าปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานของธนาคาร ธนาคารมีสภาพแรงงาน 3 สภาพ ได้แก่ สภาพแรงงาน ธนาคารกรุงเทพ สภาพพนักงานธนาคารกรุงเทพ และสภาพแรงงานผู้บังคับบัญชาธนาคารกรุงเทพ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าธนาคารเปิดโอกาสให้พนักงาน มีส่วนร่วม ในปี 2559 ได้มีการประชุมหารือร่วมกันเกี่ยวกับข้อเรียกร้องที่เป็นไปด้วยบรรยากาศฉันมิตร และได้ข้อสรุปที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในปี 2559 มีพนักงานและผู้บังคับบัญชาร่วมเป็นสมาชิกสภาพ จำนวนกว่า 10,000 คน เพื่อเป็นตัวแทนด้านแรงงานสัมพันธ์ให้กับพนักงานทั้งหมดของธนาคาร ทำให้ไม่เกิดปัญหาหรือข้อเสียหายต่อธนาคาร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องแรงงานสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจแต่อย่างใด

- **สุขอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน** คณะกรรมการสุขอนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน ธนาคารมีคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และ สภาพแวดล้อมในการทำงาน ประจำสำนักงานและสาขาที่มีพนักงานตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป ทั้งในกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และต่างจังหวัด รวมทั้งสิ้น 37 แห่ง เพื่อดูแลสุขอนามัยและความปลอดภัยในสถานที่ทำงานให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการคณะกรรมการ ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการ 1 คน กรรมการผู้แทนระดับบังคับบัญชา และกรรมการผู้แทนพนักงานระดับปฏิบัติการ ร่วมเป็นคณะกรรมการ มีวาระปฏิบัติหน้าที่ 2 ปี ในรอบปีที่ผ่านมา คณะกรรมการ ได้สรุปสถานะในเรื่องสุขอนามัยและความปลอดภัย โดยพบว่าไม่มีอุบัติเหตุหรือการเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานเกิดขึ้นกับพนักงาน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของจำนวนพนักงานทั้งหมด โดยไม่มีกรณีการได้รับเชื้อโรคที่สืบเนื่องมาจาก การปฏิบัติหน้าที่แต่อย่างใด

สถิติพนักงานที่เข้ารับบริการตรวจรักษาจากบริการสุขภาพ ภายในธนาคารตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2559 -วันที่ 30 กันยายน 2559 พบว่า มีพนักงานเข้าใช้บริการ รวม 39,999 ครั้ง เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2558 ร้อยละ 10.6 โดยธนาคารสนับสนุนงบประมาณเพิ่มขึ้นจากปี 2558 ร้อยละ 2.0 นอกจากนี้ ธนาคารยังให้สวัสดิการการรักษาพยาบาลกรณีพนักงานเลือกใช้บริการสถานพยาบาลภายนอก เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่พนักงาน โดยสถิติในช่วงเวลาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2559 - วันที่ 30 กันยายน 2559 มีจำนวนพนักงานใช้บริการสถานพยาบาลภายนอกและส่งเบิกค่ารักษาพยาบาลรวมค่าทันตกรรมทั้งหมด 50,970 กรณีเพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2558 ร้อยละ 2.9 ใช้งบประมาณเพิ่มขึ้นจากปี 2558 ร้อยละ 4.25 ทั้งนี้เนื่องจากการปรับขึ้นค่าบริการของสถานพยาบาลภายนอกและค่ายาที่สูงขึ้นทุกปี

ค) หากพิจารณาในแง่ของการดำเนินการเพื่อสังคม

ในด้านสังคมชุมชนและสิ่งแวดล้อม ธนาคารสนับสนุนการ ดำเนินภารกิจและกิจกรรมต่างๆ ที่เกื้อกูลชุมชนและสังคม เช่น การสนับสนุนและส่งเสริมในด้านการศึกษา กิจกรรมทางศาสนา กีฬา ศิลปวัฒนธรรม การประหยัดพลังงาน และการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์อื่นๆ เพื่อสร้างสรรค์สังคม เป็นต้น สำหรับด้านสิ่งแวดล้อมธนาคารส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการและวิธีปฏิบัติที่ดีเพื่อการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการรณรงค์หรือการสร้างความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์พลังงานและการรักษาสภาพแวดล้อม เพื่อประโยชน์อันยั่งยืน ได้แก่ การใช้อาคารสถานที่ และอุปกรณ์ เพื่อการประหยัดพลังงานและการรณรงค์ให้พนักงานร่วมกันอนุรักษ์พลังงานและรักษา

สภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ธนาคารมีนโยบายสนับสนุนการให้สินเชื่อแก่โครงการที่เป็นการประหยัดพลังงาน และโครงการเกษตรเพื่อสิ่งแวดล้อม

ในภารกิจของธนาคารด้านการส่งเสริมความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจและการเงิน ธนาคารมีโครงการที่สนับสนุน ดังนี้

โครงการธนาคารหมู่บ้านคูเมือง

ธนาคารดำเนินโครงการธนาคารหมู่บ้านคูเมือง (Student Internship Program – SIP) ซึ่งเปิดโอกาสให้นักศึกษาระดับอุดมศึกษาเข้ารับการฝึกอบรมกับธนาคารเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ ธุรกิจธนาคาร การดำเนินธุรกิจ และการร่วมรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เยาวชนก่อนออกไปทำงานหรือรับช่วงธุรกิจของครอบครัว โดยดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2527 และในปี 2559 ซึ่งเป็นปีที่ 34 ของโครงการ มีนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม 298 คน รวมนักศึกษาที่ผ่านการอบรมแล้ว 67 รุ่น เป็นจำนวนมากกว่า 6,000 คน โดยมีผู้บริหารและพนักงานของธนาคารเข้าร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้และประสบการณ์โดยตรงแก่เยาวชนเหล่านี้

โครงการรู้เก็บ รู้ใช้ สบายใจ

นอกจากนี้ ธนาคารยังร่วมดำเนินโครงการให้ความรู้ด้านการเงินและวินัยทางการเงินแก่เยาวชน โดยธนาคารในฐานะสมาชิกของ ชมรม CSR สมาคมธนาคารไทย ได้ดำเนินโครงการรู้เก็บ รู้ใช้ สบายใจ ร่วมกับ สภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เพื่อให้ความรู้ด้านการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล ส่งเสริมวินัยทางการเงิน และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในเรื่องการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันอย่างบูรณาการแก่แกนนำนักศึกษา ระดับปริญญาตรีจำนวน 312 คน และอาจารย์ผู้ดูแลนักศึกษา 35 คน จากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา 7 แห่งในจังหวัดนครปฐม ในจำนวนนี้มีนักศึกษาจำนวน 191 คน ที่พัฒนาศักยภาพตนเองเป็นผู้เผยแพร่ความรู้และคุณธรรมที่ได้รับการปลูกฝังจากโครงการไปสู่เพื่อนนักศึกษาและชุมชนรอบข้าง ผ่านการทำกิจกรรมขยายผล 25 กิจกรรมโดยมีผู้ได้รับประโยชน์กว่า 4,000 คน

โครงการการเงินมั่นคงกับครอบครัวบัวหลวง

ธนาคารตระหนักว่า ในระยะหลายปีที่ผ่านมา ครอบครัวไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินของครอบครัวไทย จำนวนมากในอนาคต การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญดังกล่าว เกิดจากโครงสร้างประชากรของประเทศไทยที่กำลังเปลี่ยนไปสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว เนื่องจากประชากรโดยเฉลี่ยมีอายุยืนขึ้น ทำให้มีช่วงชีวิตหลังเกษียณยาวนานขึ้น ในฐานะที่ธนาคารเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ธนาคารจึงร่วมกับบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงินของธนาคาร จัดการสัมมนาการเงินมั่นคงกับครอบครัวบัวหลวง ต่อเนื่องเป็นปีที่ 4 เพื่อขยายความมั่นคงและความมั่งคั่งไปสู่ชุมชนที่ธนาคารดูแลอยู่ โดยให้ความรู้ด้านการวางแผนทางการเงินแก่ลูกค้าประชาชนอย่างครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งด้านการออม การคุ้มครองความเสี่ยงและการลงทุน โดยธนาคารจัดการสัมมนาในปี 2559 รวม 18 ครั้ง ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั้งในกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และต่างจังหวัด ซึ่งมีลูกค้าเข้าร่วม

การสัมมนาการเงินมั่นคงกับครอบครัวบัวหลวง ทั่วประเทศกว่า 35,000 คน ร่วมวางแผนการเงิน 8,043 คน และมีแผนการเงินรวม 12,508 แผน กิจกรรมนี้ยังมีส่วนกระตุ้นให้พนักงานพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้มีความพร้อมสำหรับการเป็นที่ปรึกษาทางการเงินของลูกค้า ซึ่งช่วยให้เข้าถึงและเข้าใจลูกค้าได้อย่างดี ธนาคารจึงเป็นส่วนหนึ่งในการตอบแทนสังคมด้วยการช่วยสร้างความมั่นคงในชุมชนอย่างยั่งยืน

โครงการ การเงินมั่นคง 25

ธนาคารสนับสนุนการออมในทุกกลุ่มอาชีพ ภายใต้โครงการ “การเงินมั่นคง 25” และโครงการ “ลงให้ลึก” ที่กำหนดกระบวนการทำงานให้พนักงานสามารถ เข้าถึง เข้าใจ และลงลึกถึงรายละเอียด การจัดการทางการเงินของลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นลูกค้าธุรกิจ ลูกค้าชุมชน หรือลูกค้าทั่วไป ซึ่งกระบวนการทำงานดังกล่าว ประกอบด้วย การเข้าไปให้ความรู้ทางการเงินและการออม (Saving) เพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินให้กับลูกค้า พร้อมทั้งนำเสนอบริการของธนาคาร (Service) ที่จะช่วยให้ลูกค้าบรรลุเป้าหมาย

การเป็นผู้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และได้รับความเชื่อถือจากลูกค้า ไม่เพียงช่วยให้พนักงานสามารถตอบสนองความต้องการทางการเงินของลูกค้าได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน หากยังสามารถวิเคราะห์ไปถึงความต้องการของผู้ที่มีธุรกรรมเกี่ยวข้องกับลูกค้า หรือเครือข่ายธุรกิจของลูกค้าอีกด้วย

3) หลักคุณธรรม

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เชื่อมั่นว่าการมีนโยบายการกำกับดูแลกิจการ และจรรยาบรรณและจริยธรรมธุรกิจเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเสริมสร้างและยกระดับการกำกับดูแลกิจการที่ดี ธนาคารจึงได้กำหนดนโยบายการกำกับดูแลกิจการและกำหนดจรรยาบรรณและจริยธรรมธุรกิจสำหรับกรรมการ ผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้างไว้เป็นลายลักษณ์อักษรโดยได้รับความเห็นชอบและผ่านการทบทวนความเหมาะสมจากคณะกรรมการธนาคารแล้ว ทั้งนี้ ธนาคารได้เผยแพร่นโยบายการกำกับดูแลกิจการ และจรรยาบรรณและจริยธรรมธุรกิจของธนาคารให้กรรมการ ผู้บริหารและพนักงานทราบและถือปฏิบัติ นอกจากนี้ ธนาคารได้เผยแพร่นโยบายการกำกับดูแลกิจการ และจรรยาบรรณและจริยธรรมธุรกิจของธนาคารในเว็บไซต์ของธนาคารธนาคารมุ่งหวังให้ผู้ที่เกี่ยวข้องของธนาคารมีความเข้าใจ ตระหนักรู้ ยึดมั่นและยอมรับในคุณค่า ตลอดจนปฏิบัติตามนโยบายการกำกับดูแลกิจการเป็นปกติวิสัยจนเกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กร โดยสนับสนุนและส่งเสริมการจัดให้มีการอบรมและให้ความรู้แก่พนักงาน

ด้านพนักงาน

ธนาคารตระหนักถึงความสำคัญของพนักงานธนาคาร ผู้เป็นทรัพยากรที่มีค่าของธนาคาร มีการดูแลและส่งเสริมชีวิตและความเป็นอยู่ของพนักงานบนพื้นฐานของความสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีระหว่างกันเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าและเจริญเติบโตที่ยั่งยืนในการดำเนินธุรกิจของธนาคาร ได้แก่ (1) เรื่องความปลอดภัยและสุขอนามัยในที่ทำงาน (2) เรื่องค่าตอบแทนและสวัสดิการแก่พนักงาน และ (3) เรื่องการพัฒนาความรู้ ศักยภาพของพนักงาน

ธนาคารตระหนักถึงระเบียบวินัย และบทลงโทษ

ระเบียบวินัยของธนาคารกำหนดไว้เพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการปฏิบัติงาน ร่วมกันของพนักงาน การฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยงจะถือเป็นการกระทำผิดวินัยที่จะต้องได้รับการพิจารณาโทษตามลักษณะแนวความผิดตามควรแก่กรณี

วินัยของพนักงาน อาทิ

1. พนักงานพึงปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่กลั่นแกล้งหรือจงใจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ธนาคาร หรือเพื่อนพนักงานด้วยตนเอง
2. พนักงานพึงรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ และความลับของธนาคารและของลูกค้า
3. พนักงานพึงละเว้นการประพฤติอันจะทำความเสื่อมเสียมาสู่ตนและธนาคาร
4. พนักงานพึงปฏิบัติต่อลูกค้าด้วยมารยาทและอัธยาศัยอันดีงาม
5. พนักงานพึงอุทิศตนให้แก่งานของธนาคาร จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่มิได้

การร้องทุกข์

หากมีความคับข้องใจหรือมีปัญหาในการทำงาน พนักงานสามารถปรึกษาหารือกับหัวหน้างานได้ หรือหากเป็นเรื่องเกี่ยวกับสภาพการทำงาน ความไม่เป็นธรรมในการทำงาน หรือแม้แต่การปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชาที่ไม่ถูกต้องทำนองคลองธรรม พนักงานก็สามารถร้องทุกข์ เป็นลายลักษณ์อักษรได้โดยตรงต่อผู้จัดการฝ่ายต้นสังกัดหรือต่อผู้บังคับบัญชาระดับเหนือขึ้นไปตามลำดับชั้น หรือยื่นต่อตัวแทนผู้บังคับบัญชาตัวแทนสหภาพประจำหน่วยงาน หรือยื่นต่อประธานคณะกรรมการวินัยร้ายแรงเรื่องร้องทุกข์ โดยผ่านงานแรงงานสัมพันธ์ สายทรัพยากรบุคคล ทางใดทางหนึ่งก็ได้

ทั้งนี้ ธนาคารได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาวินัยและอุทธรณ์ เพื่อพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ให้กับพนักงานอย่างเป็นธรรม และเปิดโอกาสให้พนักงานได้ชี้แจงกับคณะกรรมการพิจารณาวินัยและอุทธรณ์อย่างเหมาะสม

4) หลักความโปร่งใส

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ได้มีการเปิดเผยข้อมูลและตระหนักถึงความสำคัญของการเปิดเผยสารสนเทศที่มีสาระสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุน โดยกำหนดเป็นนโยบายการกำกับดูแลกิจการและหลักปฏิบัติเพื่อดูแลให้มีการเปิดเผยสารสนเทศดังกล่าวเป็นไปอย่างถูกต้อง ครบถ้วนทันเวลา โปร่งใส ผ่านช่องทางที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและน่าเชื่อถือ เพื่อให้ผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุนได้รับสารสนเทศอย่างกว้างขวาง เช่น รายงานประจำปี รายงานผลการดำเนินงานรายไตรมาส เว็บไซต์ของธนาคาร การพบปะกับนักวิเคราะห์ การแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน เป็นต้น

ธนาคารได้มีหลักการบริหารและมีระบบตรวจสอบภายในหน่วยงาน โดยสายตรวจสอบและควบคุมของธนาคาร นอกจากนี้พนักงานยังสามารถดูข้อมูลเกี่ยวกับหน้าที่หรือขั้นตอนการดำเนินงานของหน่วยงานได้จากระบบงานภายในของธนาคารและกรณีพนักงานที่จัดรับใหม่ธนาคารจะทำการสอบคัดเลือกและสัมภาษณ์ ให้ตรงกับตำแหน่งที่ธนาคารต้องการ โดยพนักงานต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์สอดคล้องตรงกับตำแหน่งที่ธนาคารเปิดรับสมัคร และธนาคารยังมีระบบการบริหารเงินที่รัดกุม เนื่องจากธนาคารมีสายงานบัญชีและการเงิน และมีการควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยงโดยคณะกรรมการธนาคารได้ประเมินระบบการควบคุมภายในของธนาคารในด้านต่างๆ 5 องค์ประกอบ คือ การควบคุมภายในองค์กร การประเมินความเสี่ยง การควบคุมการปฏิบัติงาน ระบบสารสนเทศและการสื่อสาร ข้อมูล และระบบการติดตาม และเห็นว่า ระบบการควบคุมภายในของธนาคารมีความเพียงพอและเหมาะสม รวมทั้งมีบุคลากรอย่างเพียงพอที่จะดำเนินการตามระบบดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ธนาคารตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานที่ต้องมีระบบการควบคุมภายในและการกำกับดูแลที่ดี เพื่อให้การดำเนินธุรกิจบริการทางการเงินแก่ประชาชนและองค์กรนิติบุคคลทั่วไปเป็นไปอย่างโปร่งใสถูกต้อง ครบถ้วน และเชื่อถือได้

5) หลักการมีส่วนร่วม

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ได้มีการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งครอบคลุมหลักการสำคัญ ได้แก่ 1) สิทธิของผู้ถือหุ้น 2) การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน 3) การคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย 4) การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส และ 5) ความรับผิดชอบของคณะกรรมการโดยมีการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี

การให้ความสำคัญและการมีส่วนร่วมกับผู้ถือหุ้น โดยมีกลยุทธ์ตอบสนองความต้องการและดูสิทธิของผู้ถือหุ้นตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี และผ่านช่องทางการสื่อสารดังนี้

- การประชุมผู้ถือหุ้น
- รายงานประจำปี
- กิจกรรมนักลงทุนสัมพันธ์
- ผ่าน Call Center และ เว็บไซต์ของธนาคาร
- ติดต่อโดยตรงที่เลขานุการบริษัท

การจัดการแรงงาน และแรงงานสัมพันธ์ ธนาคารได้แจ้งขอบเขตการจ้างงาน รายละเอียดและเงื่อนไขการปฏิบัติงาน และผลประโยชน์ตอบแทนให้พนักงานทราบอย่างชัดเจน ก่อนการรับเข้าปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานของธนาคาร ธนาคารมีสภาพแรงงาน 3 สภาพ ได้แก่ สภาพแรงงานธนาคารกรุงเทพ สภาพพนักงานธนาคารกรุงเทพ และสภาพแรงงานผู้บังคับบัญชาธนาคารกรุงเทพ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าธนาคารเปิดโอกาสให้พนักงาน มีส่วนร่วม ในปี 2559 ได้มีการประชุมหารือร่วมกันเกี่ยวกับข้อเรียกร้องที่เป็นไปด้วยบรรยากาศฉันมิตร และได้ข้อสรุปที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในปี 2559 มีพนักงานและผู้บังคับบัญชาร่วมเป็นสมาชิกสหภาพ จำนวนกว่า 10,000 คน เพื่อเป็นตัวแทนด้านแรงงานสัมพันธ์ให้กับพนักงานทั้งหมดของธนาคาร ทำให้ไม่เกิดปัญหาหรือข้อเสียหายต่อธนาคาร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องแรงงานสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจแต่อย่างใด

นอกจากนี้ ธนาคารยังมีนโยบายและวิธีปฏิบัติในการแจ้งเบาะแส (Whistle Blowing) และจัดให้มีช่องทางให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถส่งเรื่องร้องเรียนต่อคณะกรรมการได้โดยตรง (Whistle Blowing) เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทำผิดกฎหมาย ความถูกต้องของรายงานทางการเงิน ระบบควบคุมภายในที่บกพร่อง หรือการฝ่าฝืนจรรยาบรรณและจริยธรรม โดยผ่านช่องทางที่ธนาคารกำหนดไว้ โดยธนาคารได้กำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติในการแจ้งเบาะแส (Whistle Blowing) ซึ่งครอบคลุมถึงกระบวนการและช่องทางในการรับและจัดการกับข้อร้องเรียนของผู้มีส่วนได้เสียและการให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้แจ้งเบาะแสและบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ได้รับความเป็นธรรมหรือไม่ถูกกั้นกั๊ก ทั้งนี้ ผู้มีส่วนได้เสียสามารถดูรายละเอียดได้ ในเว็บไซต์ของธนาคาร

6) หลักความรับผิดชอบต่อ

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) มีนโยบายสนับสนุนการดำเนินภารกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกื้อกูลชุมชนและสังคม เช่น การสนับสนุนและส่งเสริมในด้านการศึกษา กิจกรรมทางศาสนา กีฬา ศิลปวัฒนธรรม การประหยัดพลังงาน และการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์อื่น ๆ เพื่อสร้างสรรค์สังคม เป็นต้น

ในปัจจุบันทางธนาคารและผู้บริหารระดับสูงของธนาคารที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านได้เข้าร่วมเป็นหัวหน้าคณะทำงาน กรรมการ และร่วมสนับสนุนรัฐบาลอย่างเต็มที่ทั้งในด้านการลงทุนและการเข้าร่วมดำเนินการ ทั้ง 12 คณะทำงาน ของโครงการสานพลังประชารัฐ ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เพื่อนำประเทศไทยเข้าสู่ยุค 4.0 จากนโยบายและแผนเชิง กลยุทธ์ของรัฐบาลที่จะนำประเทศไทยเข้าสู่เศรษฐกิจยุค 4.0 โดยมีเป้าหมายที่จะยกระดับเศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวพื้กับดักรายได้ปานกลาง โดยใช้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมทั้งภาคประชาสังคม ผ่านการขับเคลื่อนโครงการ “สานพลังประชารัฐ” (ปัจจุบันมี 13 คณะ เพิ่มคณะประชารัฐเพื่อสังคม E6) ดำเนินการภายใต้แนวคิดวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) มีบริษัท ประชารัฐรักสามัคคี (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด เป็นกลไกขับเคลื่อนการทำงานในพื้นที่ ทั้งนี้ ธนาคาร ขอยกตัวอย่างคณะทำงานที่ธนาคารได้เข้าร่วมเป็นกรรมการและมีส่วนร่วมสนับสนุนอย่างเต็มที่ ทั้งในด้านการลงทุนและการเข้าร่วมดำเนินการ อาทิ

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (โครงการ E3)

ธนาคารสนับสนุนเป้าหมายที่สำคัญของภาครัฐในการผลักดันกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ที่มุ่งสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้ชุมชนใน 3 กลุ่มอาชีพเป้าหมาย ได้แก่ การเกษตร การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การเกษตรและการท่องเที่ยวโดยชุมชน ธนาคารได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (โครงการ E3) ในฐานะตัวแทนภาคเอกชน เพื่อพัฒนาธุรกิจของชุมชนให้สามารถสร้างประสิทธิภาพได้ตลอดกระบวนการธุรกิจตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางโครงการนี้ ได้กำหนดแผนงานโดยการขับเคลื่อนผ่านการจัดตั้งบริษัท ประชารัฐรักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด และ บริษัท ประชารัฐรักสามัคคี (จังหวัด) กระจายออกไปทั้ง 76 จังหวัดทั่วประเทศ ในรูปแบบของวิสาหกิจเพื่อสังคม โดยธนาคารเข้าร่วมมีบทบาทเป็นองค์กรหนึ่งในคณะกรรมการที่ร่วมจัดตั้ง บริษัท ประชารัฐรักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด และ บริษัท ประชารัฐรักสามัคคี (จังหวัด) จำกัด ทั้ง 76 แห่ง ไปแล้วเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2559 ในการเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการนี้ ธนาคารจะใช้ประสบการณ์ที่อยู่ในวงการธุรกิจมาอย่างยาวนาน เพื่อสนับสนุนการสร้างพื้นฐานทางธุรกิจที่เข้มแข็งให้กับชุมชนและสังคมไทย ในบริบทของการเข้าถึงปัจจัยการผลิต โอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การสร้างองค์ความรู้จากในชุมชนและการต่อยอดองค์ความรู้ การพัฒนาการตลาดแบบบูรณาการเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ตลาดเพื่อสร้างช่องทางการขายใหม่ๆ การสร้าง การรับรู้ในด้านการพัฒนาความยั่งยืน และการบริหารจัดการ ด้านต้นทุน บัญชี และการบริหารความเสี่ยง เป็นต้นทั้งนี้ พนักงานและผู้บริหารที่ได้รับมอบหมายให้เป็นตัวแทนของธนาคาร ได้เข้าร่วมกิจกรรมลงพื้นที่ตามแผนของโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่างๆ บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยทำให้เศรษฐกิจไทยพัฒนาสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน ช่วยสร้างรายได้ให้ชุมชนเพิ่มขึ้น ประชาชนมีความสุข สอดคล้องกับเป้าหมายหลักของโครงการและเจตนารมณ์ของธนาคารในการสร้างความยั่งยืนให้กับสังคมและชุมชนอย่างต่อเนื่อง

โครงการ E3 มีแนวคิดและกลยุทธ์ต่างๆ ผลการดำเนินงาน แผนการดำเนินงานระยะต่อไป และประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากโครงการนี้มีดังต่อไปนี้

การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐมีแนวคิดที่สำคัญ :ใช้แนวคิดประชารัฐบูรณาการการทำงานภายใต้ศักยภาพที่โดดเด่นของทุกภาคส่วนดังนี้

แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ

ภายใต้กลยุทธ์ดังกล่าวมีกลไกในการขับเคลื่อน ดังนี้

กลไกการขับเคลื่อนเรวาวระบบการทำงานที่สอดคล้องกันระหว่างภาครัฐและเอกชน ได้แก่

1) จัดตั้งบริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคี (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคี จังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ครบ 76 จังหวัด เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2559

2) ตั้งคณะทำงานร่วมทุกภาคส่วนในจังหวัดโดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ภายใต้คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 106/2559 เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐประจำจังหวัด (คสป.) ลงนามโดย นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2560 มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน มีกรรมการจากภาครัฐและภาคเอกชน และมีหัวหน้าสำนักงานจังหวัดและพัฒนาการจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการร่วม คสป.คณะนี้ต้องทำงานควบคู่กับบริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคีจังหวัดฯ มีแนวทางการทำงานร่วมกันชัดเจน คือ ชี้เป้า กระจายงาน และติดตามสนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐจังหวัด

ผลการดำเนินงาน (เดือนตุลาคม 2559 – พฤษภาคม 2560)

- เชิงปริมาณ

1) มีกลุ่มเป้าหมาย ที่ คสป.จังหวัด และบริษัท ประชาธิปไตยรักสามัคคี จังหวัดฯ คัดเลือกเพื่อส่งเสริมและพัฒนาจำนวนทั้งสิ้น 1,886 กลุ่ม แบ่งเป็น ด้านการเกษตร 588 กลุ่ม ด้านการแปรรูป 827 กลุ่ม และด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน 471 กลุ่ม

2) มีกลุ่มเป้าหมายที่มีรายได้เพิ่มขึ้น จำนวน 828 กลุ่ม เป็นเงินรวม 354,896,256 บาท

3) มีผู้ได้รับประโยชน์ จากการดำเนินการ จำนวน 203,776 คน

- เชิงคุณภาพ

1) เกิดรูปแบบการทำงานเชื่อมโยงกันของทุกภาคส่วนในจังหวัด ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาสังคม โดยใช้ชุมชนเป็นตัวตั้ง

2) เกิดภาพการทำงานของคณะกรรมการประสานและขับเคลื่อนนโยบายสานพลังประชารัฐทุกคณะ (D1-D7, E1-E6) ทำงานส่งผลผลิตต่อกันในพื้นที่

แผนการดำเนินงานในระยะต่อไป

1. ประเมินผลการดำเนินงานและกำหนดเกณฑ์พิจารณาคัดเลือกจังหวัดที่มีผลสัมฤทธิ์การขับเคลื่อนงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากภายใต้กลไกประชารัฐที่โดดเด่นเป็นต้นแบบ เพื่อค้นหา best practice ในการขยายผลการดำเนินงาน

2. ประเมินศักยภาพการขับเคลื่อนงานของจังหวัด เพื่อเติมเต็ม และเสริมขีดความสามารถในด้าน

2.1 ความรู้ ความเข้าใจของบุคลากร/กลไก และผู้เกี่ยวข้อง

2.2 การประสานงานและการทำงานเชิงบูรณาการ

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชื่อมโยงการทำงานเป็นเครือข่าย

4. การพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ ด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

5. ส่งเสริมและขยายแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากภายใต้กลไกประชารัฐ และส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมเต็มพื้นที่ทั้งในระดับอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน โดยกำหนดเป็นแผนดำเนินการ 20 ปี

ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการดำเนินโครงการ: กลุ่มเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้น มีเงินออม ระบบเศรษฐกิจครัวเรือนและชุมชนมีความเข้มแข็งประชาชนมีความสุข ส่งผลให้เศรษฐกิจท้องถิ่น (Local Economy) เข้มแข็งเป็นฐานรากให้ระบบเศรษฐกิจมหภาคเติบโตที่สำคัญเกิดการเชื่อมโยงนักท่องเที่ยวเข้าสู่ชุมชนส่งผลต่อเสถียรภาพทางรายได้ได้อย่างยั่งยืน

7) หลักความมั่นคง

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ได้มีผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถและพนักงานที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของคณะทำงานการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ (โครงการ E5) และโครงการ CONNEXT ED ที่ร่วมทำงานกับผู้อำนวยการและคณะครูของโรงเรียนในความรับผิดชอบ รวมถึงชุมชนโดยรอบ เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโรงเรียนให้เป็นไปตามแผนงานฯ ดังนี้

คณะทำงานการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ (โครงการ E5) และโครงการ CONNEXT ED

ธนาคารได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการ “ผู้นำเพื่อการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน” (CONNEXT ED: Leadership Program for Sustainable Education) ภายใต้แผนงานการขับเคลื่อนโครงการ “สานพลังประชารัฐ” ด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2559 ที่ผ่านมา โดยธนาคารได้เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่าย กับองค์กรอื่นๆ อีก 11 องค์กร สนับสนุนงบประมาณที่ต้องใช้เพื่อการพัฒนาโรงเรียนและส่งอาสาสมัครที่เป็นเจ้าหน้าที่ของธนาคารระดับผู้จัดการสาขา ผู้ช่วยผู้จัดการสาขา เจ้าหน้าที่อำนวยการอาวุโส และเจ้าหน้าที่การตลาดอาวุโส ทำหน้าที่เป็นผู้นำคนรุ่นใหม่ หรือ School Partner จำนวน 80 คน และได้รับมอบหมายให้พัฒนาโรงเรียนทั่วประเทศ จำนวน 207 แห่ง โดยใช้ระยะเวลาดำเนินโครงการประมาณ 1 ปี เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2559 เป็นต้นไป

พนักงานอาสาสมัครของธนาคารในบทบาทของ School Partner จะเข้าไปทำงานร่วมกับผู้อำนวยการและคณะครูของโรงเรียนใน ความรับผิดชอบ รวมถึงชุมชนโดยรอบ เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาโรงเรียนให้เป็นไปตามแผนงานของโครงการ ธนาคารให้พนักงานที่เป็น School Partner ลงพื้นที่เพื่อสำรวจ เก็บข้อมูลสำหรับจัดทำแผนการพัฒนาโรงเรียนเพื่อนำเสนอขออนุมัติ ณ สิ้นเดือน ธันวาคม 2559 School Partner ที่รับผิดชอบในนามของธนาคารร่วมกับคณะผู้บริหารของโรงเรียน ได้จัดเตรียมแผนพัฒนาโรงเรียนแต่ละแห่งได้เสร็จสมบูรณ์สำหรับการนำเสนอเพื่อพิจารณาอนุมัติในเดือนมีนาคม 2560 ธนาคารถือว่ากิจกรรมเพื่อสังคมในโครงการนี้เป็นโอกาสที่ดีในการผลักดันให้พนักงานของธนาคารได้มี

บทบาทร่วมกับสังคม ในฐานะตัวแทนคนรุ่นใหม่ที่เข้าถึงและเข้าใจชุมชน ผ่านการทำงานแบบมีส่วนร่วมเพื่อประโยชน์ของชุมชน ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ของธนาคารต่อการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน นอกจากนี้ ธนาคารยังเห็นว่า กิจกรรมดังกล่าวจะมีประโยชน์ในการพัฒนาความเป็นผู้นำให้กับพนักงานของธนาคาร ได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นๆ และสานสัมพันธ์กับองค์กรอื่นที่ร่วมอยู่ในโครงการอีกด้วย เพื่อเตรียมตัวสำหรับบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญยิ่งขึ้นในการพัฒนาธนาคารต่อไปในอนาคต

โครงการสานพลังประชารัฐ ด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ (E5) จัดประชุมประมวลภาพรวมการดำเนินงานโครงการผู้นำเพื่อการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน (CONNEXT ED) ในโรงเรียนประชารัฐทั้ง 3,342 แห่ง พร้อมเปิดเวทีสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อร่วมกำหนดทิศทางและวางนโยบายการดำเนินโครงการในระยะต่อไป เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2560 ณ ห้องประชุมสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ผลการดำเนินงาน CONNEXT ED ที่ผ่านมา ดำเนินการภายใต้วิสัยทัศน์ “ลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน” เพื่อสร้างเยาวชนที่สามารถดึงศักยภาพของตนเอง ออกมาให้เป็นทั้งคนดีและคนเก่ง โดยมียุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน 10 ด้าน คือ

- 1) ความโปร่งใสของข้อมูลสถานศึกษา (Transparency)
- 2) กลไกการตลาดและการมีส่วนร่วมของชุมชน (Market Mechanism)
- 3) การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน (High Quality Principals and Teachers)
- 4) การสร้างมาตรการจูงใจด้านสิทธิประโยชน์และการมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ (Tax Incentive for Local & International Professor)
- 5) การพัฒนาและส่งเสริมผู้นำรุ่นใหม่ (Young Leadership)
- 6) ศูนย์กลางการศึกษาเทคโนโลยีแห่งอนาคตในระดับภูมิภาค (Technology Hub R&D)
- 7) การยกระดับทักษะความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ (English Language Capability)
- 8) การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะให้นักเรียน (Health & Heart)

9) หลักสูตรการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้เด็กนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Curriculum) และ

10) การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลของสถานศึกษา (Digital Infrastructure)

การดำเนินงานในช่วง 6 เดือนแรก ได้ให้ความสำคัญกับการรวบรวมข้อมูลเนื้อหา ตลอดจน โมเดลและ Best Practices จากการโรดโชว์ไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการวางแผนให้ได้ครอบคลุมมากที่สุด จากนั้นจึงกำหนดตัวชี้วัดโรงเรียนพระราชรัฐ ร่วมกับผู้อำนวยการโรงเรียน 42 ตัวชี้วัด พร้อมศึกษาและสำรวจปัจจัยพื้นฐาน ความพร้อม และความขาดแคลนด้านต่าง ๆ ในขณะเดียวกัน ภาครัฐก็พยายามเดินหน้าพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เพื่อการศึกษาให้โรงเรียน เข้าถึงได้ ทั้งเรื่องของโครงสร้าง รวมทั้งการพัฒนาและจัดหาครู ICT ประจำโรงเรียน

การดำเนินงานโครงการในระยะต่อไป ได้เตรียมที่จะพัฒนาปรับปรุงในหลายส่วน ได้แก่ การจัดทำสื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติมร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ, ปรับความเร็วอินเทอร์เน็ต ICT Connectivity, ขยายความร่วมมือกับทุกภาคส่วน โดยเฉพาะมหาวิทยาลัย, จัดทำระบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดโรงเรียนพระราชรัฐและระบบประเมินผล, จัด Roadshow แบ่งปันเทคนิคการสอนโรงเรียนต้นแบบชั้นนำแก่โรงเรียนพระราชรัฐ, ค้นหาผู้นำด้านเทคโนโลยี ICT Talent ประจำโรงเรียน ตลอดจนให้มีกองทุนเพื่อการศึกษา ฯลฯ

ในปี 2560 จะขยายการดำเนินงานโครงการโรงเรียนพระราชรัฐ (โรงเรียนดีใกล้บ้าน) อีก 4,082 แห่ง ภายใต้หลักการพัฒนาสถานศึกษาที่มีคุณภาพสมบูรณ์แบบ, ภาคเอกชน ภาครัฐ ภาคประชาสังคม ร่วมพัฒนา และให้บริการโรงเรียนลูกข่าย โดยเน้นมาตรฐานการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา ใน 3 ด้าน ที่จำเป็น คือ

- โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นเบื้องต้น เช่น ห้องเรียน สภาพดี มั่นคง ปลอดภัย และเพียงพอ, ระบบไฟฟ้ามีความเสถียร รองรับอุปกรณ์การเรียนการสอน, มีเครื่องกระจายสัญญาณอินเทอร์เน็ต และให้สัญญาณครอบคลุมทั้งโรงเรียน
- โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ เช่น ห้องเรียน วิทยาศาสตร์ ห้องพยาบาล สนามเด็กเล่น
- โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่ออนาคต เช่น คอมพิวเตอร์ 1 เครื่องต่อนักเรียน 1 คน, ห้องออกอากาศ (VDO Conference) เพื่อรองรับการจัดการศึกษาทางไกล, สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเด็กพิการหรือมีความต้องการพิเศษ

นอกจากนั้น ทางธนาคารยังมีกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ โครงการ เกษตรก้าวหน้า กล่าวคือ

โครงการ “เกษตรก้าวหน้า” เป็นโครงการระยะยาว ที่สะท้อนถึงเจตนารมณ์ของธนาคารในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ควบคู่ไปกับการพัฒนาธุรกิจของธนาคาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเทคโนโลยี นวัตกรรม และวิธีการบริหารจัดการที่ทันสมัย มาใช้ปรับปรุงกระบวนการผลิต การเพิ่มคุณภาพผลผลิต การควบคุมต้นทุนการผลิต และการสร้างจิตสำนึกในการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค โดยธนาคารเป็นตัวกลางในการประสานการให้ความรู้แก่กลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ ผ่านกิจกรรม “แลกเปลี่ยนเรียนรู้” กับนักวิชาการจากหน่วยงานราชการ เอกชน และเกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จร่วมเป็นวิทยากร ซึ่งดำเนินการอย่างต่อเนื่องมากกว่า 120 ครั้ง ในทุกภาคของประเทศ ตั้งแต่ ปี 2553 ถึงปัจจุบัน

ภายใต้โครงการ “เกษตรก้าวหน้า” ธนาคารภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในความสำเร็จของเครือข่ายเกษตรกรหลาย ๆ เครือข่าย เช่น การช่วยให้เครือข่ายผู้ปลูกและส่งออกมะม่วงในจังหวัดฉะเชิงเทรา

สามารถแก้ปัญหาเชื้อราบนเปลือกมะม่วงในระหว่างการขนส่ง โดยธนาคารได้ประสานงานกับมหาวิทยาลัย เพื่อทำการวิจัย จนนำไปสู่การคิดค้นกระบวนการ “ฮอต ดิบปิ้ง” ที่สามารถป้องกันไม่ให้เกิดเชื้อราที่ผิวมะม่วง ช่วย รักษาคุณภาพระหว่างการขนส่งไปต่างประเทศได้ และธนาคารได้นำมาขยายผลในการอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรชาวสวนมะม่วง ทำให้สามารถส่งออกมะม่วงไปขายในต่างประเทศได้ในราคาดี และมีความต้องการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ธนาคารยังสนับสนุนสินเชื่อ “เกษตรกรก้าวหน้า” โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราพิเศษแก่เกษตรกรที่ต้องการลงทุนในเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่คิดค้นขึ้นและซึ่งผ่านการพิสูจน์แล้วว่าได้ผลดีและคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ เพื่อช่วยเกษตรกรเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิต ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีและปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค

การเติบโตของสินเชื่อเกษตรกรก้าวหน้า

ปี	2554	2555	2556	2557	2558	2559
จำนวนโครงการสะสม (โครงการ)	1,070	2,023	3,255	4,242	5,566	6,385
วงเงินสะสม (ล้านบาท)	8,299	17,388	27,091	37,751	49,547	55,466

การเสริมสร้างความรู้ด้านการบริหารการเงินและการดำเนินธุรกิจให้แก่ลูกค้าและบุคคล

ทั่วไป

ธนาคารดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการบริหารการเงินให้แก่ลูกค้าและบุคคลทั่วไป ซึ่งสะท้อนถึงเจตนารมณ์ของธนาคารในการสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชน สังคมและประเทศชาติโดยรวม โดยในปี 2559 ที่ผ่านมา มีกิจกรรมที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

การจัดอบรมผู้ประกอบการเอสเอ็มอี

ผู้ประกอบการเอสเอ็มอีจำเป็นต้องได้รับความรู้เพื่อให้สามารถปรับตัวทางด้านตลาดและประสิทธิภาพการผลิตตลอดจนมีแนวคิดด้านนวัตกรรม เพื่อการแข่งขันในโลกของธุรกิจเสรี ธนาคารได้พัฒนาหลักสูตรอบรมเพื่อธุรกิจเอสเอ็มอี ภายใต้ชื่อ “หลักสูตรบัวหลวง” รวม 11 หลักสูตร ประกอบด้วยหลักสูตรพื้นฐาน เช่น หลักสูตร “แผนธุรกิจ” หลักสูตร “การบริหารการเงินและต้นทุน” และหลักสูตรที่เน้นการปรับตัว ได้แก่ หลักสูตร “ธุรกิจ B to B” หลักสูตร “จัดการความเสี่ยง” หลักสูตร “รู้รอบ รู้ทันการแก้ปัญหา” หลักสูตร “การเจรจาต่อรองธุรกิจ” หลักสูตร “รวยด้วยแบรนด์” หลักสูตร “เพิ่มพลังขีดความสามารถ เพิ่มกำไรธุรกิจ” หลักสูตร “สุดยอด CEO นำธุรกิจสู่สากล” และหลักสูตร “ทันสมัยทันธุรกิจ ทันเกม” เป็นต้น โดยเน้นที่ระดับเจ้าของธุรกิจ มีผู้ประกอบการทั้งที่เป็นลูกค้าและไม่ใช่นักค้าของธนาคารเข้ารับการอบรมประมาณปีละ 800 คน ในทุกหลักสูตร โดยในปี 2559 ธนาคารได้เพิ่มหลักสูตรอบรมที่ลงลึกในระดับหัวหน้างานระดับกลางและระดับต้นของธุรกิจเอสเอ็มอีให้เข้าใจถึงแนวคิดการลดต้นทุนในยุคที่กำลังซื้อถดถอยเพื่อคงไว้ซึ่งกำไร ด้วยหลักสูตร “ปรับวิถีคิด พิชิตกำไร” ซึ่งมีผู้ประกอบการส่งหัวหน้างานร่วมอบรมรวม 80 บริษัทและมีการอบรมต่อเนื่องไปยังระดับพนักงาน อีกกว่า 1,000 คน

นอกจากการอบรมผู้ประกอบการแล้ว ธนาคารได้ขยายขอบข่ายการอบรมไปยังกลุ่มทายาทธุรกิจชมรมบัวหลวงเอสเอ็มอีในหลักสูตร ‘Young Bualuang Business Leaders’ เป็นประจำทุกปี ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2555 เพื่อสร้างเครือข่ายทายาทธุรกิจ ให้เตรียมรับการถ่ายโอนธุรกิจจากรุ่นพ่อแม่อย่างราบรื่น รวมมีทายาทธุรกิจผู้ผ่านการอบรมทั้งสิ้นแล้วกว่า 200 คน

หากพิจารณาในด้านการมอบโอกาสทางการศึกษา ธนาคารดำเนินกิจกรรมส่งเสริมระบบการศึกษาพื้นฐานของชาติให้มีพัฒนาการที่เพียงพอต่อการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ด้วยการสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น โดย ธนาคารได้ริเริ่มโครงการจัดสร้างอาคารเรียนธนาคารกรุงเทพในชนบท ตั้งแต่ปี 2518 จนถึงปี 2559 ที่ผ่านมา ธนาคารได้มอบอาคารเรียนให้แก่โรงเรียนไปแล้ว 29 แห่ง ใน 28 จังหวัดทั่วประเทศ และมีนักเรียนที่ได้รับประโยชน์จากโรงเรียนเหล่านี้ปีละกว่า 10,000 คน โดยธนาคารสนับสนุนงบประมาณการลงทุนไปแล้วทั้งสิ้นประมาณ 35 ล้านบาท

Junior Achievement – Company Program

หลักสูตร “Junior Achievement Company Program”(JA Company Program) เป็นหลักสูตรสร้างความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ดำเนินการได้ผลสำเร็จมาแล้วในหลายประเทศ โดยในประเทศไทย ธนาคารได้ร่วมมือกับ มูลนิธิจูเนียร์อะชีฟเมนต์ ประเทศไทย ซึ่งเป็นสาขาขององค์กรไม่แสวงหากำไรจากประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้เป็นภาษาไทย ซึ่งนักเรียนจะได้รับความรู้จากการทดลองทำธุรกิจจริง โดยการนำผลิตภัณฑ์ที่นักเรียนสร้างสรรค์ขึ้น มาจำหน่ายในงานนิทรรศการ ณ ศูนย์การค้าในกรุงเทพมหานคร ซึ่งตลอด 3 ปีของโครงการนี้มีโรงเรียนที่ได้เข้าร่วมโครงการแล้วรวม 52 แห่ง มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านโครงการทั้งสิ้นกว่า 1,500 คน ธนาคารได้สนับสนุนให้ผู้บริหารและพนักงานที่สนใจเข้าร่วมเป็นครูอาสาสมัครให้กับโรงเรียนต่าง ๆ ที่ผ่านมามีจำนวนครูอาสาสมัครซึ่งเป็นพนักงานของธนาคารเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 32 คน โดยธนาคารอนุญาตให้ใช้เวลาทำงานในการเข้าร่วมโครงการนี้ คิดเป็นชั่วโมงทำงานของครูอาสาสมัครรวม 240 ชั่วโมง

โครงการถวายเป็นบุญกุศลด้านการบริหารการเงินของวัดและการจัดการบัญชีเบื้องต้น

นอกจากนี้ ธนาคารได้จัดโครงการถวายเป็นบุญกุศลด้านการบริหารการเงินของวัดและการจัดการบัญชีเบื้องต้น ให้กับพระภิกษุสามเณร ซึ่งสอบผ่านเปรียญธรรม 9 ประโยค ซึ่งกว่าร้อยละ 90 มักจะได้รับมอบหมายหน้าที่ด้านการบริหารการเงินของวัด โดยในปี 2559 ที่ผ่านมาซึ่งเป็นปีที่ 3 ของการดำเนินโครงการ มีพระสงฆ์เข้ารับการถวายเป็นบุญกุศลจำนวน 20 รูป มีพนักงานของธนาคารเป็นวิทยากรอาสาสมัครถ่ายทอดความรู้

8) หลักความคุ้มค่า

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ดำเนินธุรกิจที่แสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจสังคม โดยมีนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อการแสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวคิดการพัฒนาธุรกิจสู่ความยั่งยืน โดยในปี 2558 ธนาคารได้เริ่มต้นพัฒนาโครงการเพื่อติดตามการใช้พลังงาน การใช้ น้ำ การใช้วัสดุกระดาษ อย่างเป็นระบบ เพื่อนำมาคำนวณประกอบการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก หรือคาร์บอนฟุตพริ้นท์ โดยใช้อาคารสำนักงานใหญ่ของธนาคารเป็นต้นแบบ อาทิ

มาตรการอนุรักษ์การใช้พลังงานในการดำเนินธุรกิจ ธนาคารเข้าร่วมโครงการเปลี่ยนหลอด Fluorescent เป็นหลอด LED ของอาคารควบคุมด้านพลังงานกับกรมพัฒนาพลังงานทดแทน และอนุรักษ์พลังงาน (พพ.) กระทรวงพลังงาน จำนวน 6 อาคาร ได้แก่ อาคารสำนักงานใหญ่ อาคารตรีทิพย์ อาคารพระราม 3 อาคารแสงทองธานี อาคารพระราม 9 และอาคารหัวลำโพง จำนวน 41,100 หลอด ใช้งบประมาณลงทุน 14,900,000.00 บาท คาดการณ์ผลประหยัด 16,123,518.79 บาท ต่อปีนอกจากนี้ ธนาคารยังได้ดำเนินการเปลี่ยนเครื่องทำน้ำเย็นที่อาคารสำนักงานพระราม 3 จำนวน 4 เครื่อง ใช้งบประมาณการลงทุน 38,000,000 บาท คาดการณ์ผลประหยัดได้ 1.15 MWh ต่อปี

การกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ แบบถูกวิธีอย่างครบวงจร

ในโลกธุรกิจปัจจุบันที่ต้องอาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็น เครื่องมือในการสร้างผลิตภาพและคุณภาพของสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการและวิถีการดำรงชีวิตของผู้บริโภคที่ถือได้ว่าเป็นผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาและมีความคาดหวังสูง ทำให้ภาคธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาคสถาบันการเงินและธนาคารพาณิชย์ ต้องมีการพัฒนาธุรกิจโดยนำเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์มาใช้ในการประกอบในการดำเนินธุรกิจเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม ปัญหาและความห่วงใยต่อการนำเทคโนโลยีทันสมัย มาใช้ที่เริ่มมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น คือ ปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์ และชิ้นส่วนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว และมี แนวโน้มที่ขยะเหล่านี้จะก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม สิ่งมีชีวิต และการดำรงชีวิตของมนุษย์ หากขยะเหล่านี้ไม่ได้รับการกำจัดอย่างถูกวิธีธนาคาร ในฐานะหนึ่งในผู้นำของกลุ่มธุรกิจธนาคารพาณิชย์ของประเทศที่ได้รับการยอมรับจากลูกค้าและผู้บริโภคโดยทั่วไปว่าเป็นผู้นำในการใช้เทคโนโลยีทันสมัยมาเสนอต่อตลาดอย่างต่อเนื่อง ได้ตระหนักถึงปัญหาของการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้ประกอบในการดำเนินธุรกิจของธนาคารอย่างจริงจังและได้แสวงหาความคิดริเริ่มใหม่ๆ ที่จะนำมาแก้ปัญหาดังกล่าว โดยมีเจตนารมณ์ ที่จะช่วยรักษาสุขภาพแวดล้อมของโลกและลดมลภาวะที่จะเกิดต่อสังคมและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดในรอบปีที่ผ่านมา ธนาคารได้คัดเลือกพันธมิตรธุรกิจที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างถูกวิธี ได้แก่ บริษัท Tes-AMM จำกัด (Thailand) ซึ่งเป็นธุรกิจจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับอนุญาตรับรองตามมาตรฐานสากล และเป็นตัวแทนจัดหาอุปกรณ์ให้กับธนาคารนำกลับคืนไปกำจัดอย่างถูกวิธีโดยไม่ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐาน ISO 14000, ISO 18000, ISO 9000 และ ISO/IEC 27001 เพื่อนำความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของพันธมิตรธุรกิจรายนี้ มาร่วมดำเนินการตามความคิดริเริ่มกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์แบบถูกวิธีอย่างครบวงจรให้กับธนาคารในมุมมองของธนาคาร นอกจากขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่มีส่วนประกอบ ที่อาจก่อให้เกิดมลพิษทางกายภาพแล้ว ข้อมูลที่ตกค้างอยู่ในอุปกรณ์เก็บข้อมูล ก็เป็นเรื่องสำคัญที่ธนาคารจะต้องมั่นใจว่าจะไม่เกิดการรั่วไหลของข้อมูลในระหว่างกระบวนการทำลายทิ้ง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอีกส่วนหนึ่งของกระบวนการกำจัดอย่างครบวงจรกระบวนการในการรีไซเคิลอุปกรณ์ IT ตลอดจนฮาร์ดดิสก์นั้น จะเริ่มต้นจากการแกะแยกอุปกรณ์ดังกล่าวออกเป็นชิ้นส่วนต่างๆ ได้แก่ พลาสติก โลหะ อโลหะ และอิเล็กทรอนิกส์ โดยในกลุ่มพลาสติก โลหะ อโลหะ จะนำเข้าสู่กระบวนการหลอมเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตภัณฑ์ใหม่ ต่อไป ส่วนอิเล็กทรอนิกส์จะนำเข้าสู่กระบวนการสกัดทางเคมีเพื่อสกัด โลหะมีค่าในขั้นตอนต่อไป ในส่วนของการทำลายฮาร์ดดิสก์โดยใช้สนามแม่เหล็ก (Degaussing) ทำลายข้อมูล ตลอดจนการบดย่อย ฮาร์ดดิสก์ให้เป็นเศษชิ้นส่วนเล็กๆ จากนั้นเศษชิ้นส่วนดังกล่าวก็จะถูกส่งต่อไปรีไซเคิลที่บริษัท Tes-AMM สิงคโปร์ เพื่อสกัดโลหะมีค่า

จากกระบวนการทั้งหมดนี้ นอกจากธนาคารจะสามารถทำลายข้อมูลภายในสื่อบันทึกข้อมูลด้วยวิธีการที่เหมาะสมตามมาตรฐานสากล และทำลายชิ้นส่วนอุปกรณ์ด้วยวิธีการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังไม่ทำลายชั้นบรรยากาศ ลดการปนเปื้อนในดินและแหล่งน้ำ ลดโลกร้อน ช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของสังคมโดยทั่วไป และยังช่วยให้เกิดการนำทรัพยากรกลับไปใช้ใหม่ได้ด้วยกระบวนการรีไซเคิลที่ถูกต้องตามหลักวิชาการปัจจุบัน ธนาคารเป็นธนาคารแรกและธนาคารเดียวในประเทศไทย ที่ริเริ่มส่งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เสื่อมสภาพหรือไม่ใช้แล้วทุกอุปกรณ์เข้าสู่กระบวนการ รีไซเคิลตามมาตรฐานสากล ถือว่าประสบความสำเร็จอย่างมากในการดำเนินการทั้งระบบ โดยในปีที่ผ่านมา ธนาคารได้รวบรวมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จากอาคารสำนักงานใหญ่ อาคารพระราม 3 และอาคารตรีทิพย์ รวมจำนวน 257.61 ตัน ส่งเข้ากระบวนการรีไซเคิลที่ถูกวิธี และในปี 2560ธนาคารมีแผนที่จะขยายการดำเนินการต่อไปยังสาขานครหลวง และสาขาต่างจังหวัด ในปีต่อไป ไปอีกด้วยด้วยความคิดริเริ่มของธนาคารที่คำนึงถึงผลกระทบ

ต่อสิ่งแวดล้อมจากการทำลายขยะอิเล็กทรอนิกส์อย่างไม่ถูกวิธี และหันมาใช้วิธีการที่ถูกต้อง นอกจากจะลดปริมาณขยะแล้วธนาคารยังได้รับความร่วมมือจากหน่วยวิจัยเพื่อการจัดการพลังงานและเศรษฐกิจนิเวศ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อคำนวณและยืนยันได้ว่า ธนาคารสามารถลดปริมาณการปลดปล่อยคาร์บอนได้ออกไซด์สู่สิ่งแวดล้อมได้ถึงร้อยละ 80 เมื่อเทียบกับวิธีการทิ้งทำลายแบบธรรมดา ตัวอย่างปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกกำจัดอย่างถูกวิธี จากอาคารสำนักงานใหญ่ อาคารพระราม 3 และอาคารตรีทิพย์ จำนวนรวมทั้งสิ้น 257.61 ตัน

สรุป

“หลักนิติธรรม” หมายถึง “หลักพื้นฐานแห่งกฎหมายหลักนิติธรรมที่บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน”

ส่วนหลักธรรมาภิบาล มีสาระสำคัญอันประกอบด้วย 8 ประการ ได้แก่ 1) หลักนิติธรรมและเสมอภาค 2) หลักการใช้อำนาจหน้าที่ 3) หลักคุณธรรม 4) หลักความโปร่งใส 5) หลักการมีส่วนร่วม 6) หลักความรับผิดชอบ 7) หลักความมั่นคง และ 8) หลักความคุ้มค่า ภาคเอกชนพบว่าสามารถนำหลักนิติธรรมมาปรับใช้ได้ในกรณีของ 1) การปฏิบัติตามกฎหมาย 2) การไม่เข้ามีส่วนร่วมในการทำผิดกฎหมาย และ 3) การเป็นหูเป็นตาให้แก่รัฐ

“หลักนิติธรรม” หมายถึง “หลักพื้นฐานแห่งกฎหมายหลักนิติธรรมที่บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน”

ส่วนหลักธรรมาภิบาล มีสาระสำคัญอันประกอบด้วย 8 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรมและเสมอภาค หลักการใช้อำนาจหน้าที่ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความมั่นคง และหลักความคุ้มค่า

ภาคเอกชนพบว่าสามารถนำหลักนิติธรรมมาปรับใช้ได้ในกรณีของ 1) การปฏิบัติตามกฎหมาย 2) การไม่เข้ามีส่วนร่วมในการทำผิดกฎหมาย และ 3) การเป็นหูเป็นตาให้แก่รัฐ

การใช้หลักนิติธรรมและหลักธรรมาภิบาลในธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) พบว่ามีในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) หลักนิติธรรมและเสมอภาค และ 2) หลักการใช้อำนาจหน้าที่ ธนาคารได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายสำคัญ 2 ฉบับ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินและกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ นอกจากนี้ ธนาคารได้มีแนวทางและการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายและมีความเป็นธรรมต่อผู้มีส่วนได้เสียต่าง ๆ ผู้ถือหุ้นและนักลงทุน ลูกค้า คู่ค้า คู่แข่งขัน เจ้าหนี้ พนักงาน และสังคมชุมชนและสิ่งแวดล้อม

3) หลักคุณธรรม ธนาคารเชื่อมั่นว่าการมีนโยบายการกำกับดูแลกิจการ และจรรยาบรรณและจริยธรรมธุรกิจเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเสริมสร้างและยกระดับการกำกับดูแลกิจการที่ดี ธนาคารจึงได้กำหนดนโยบายการกำกับดูแลกิจการและกำหนดจรรยาบรรณและจริยธรรมธุรกิจสำหรับกรรมการ ผู้บริหาร พนักงาน และลูกจ้าง

4) หลักความโปร่งใส ธนาคารได้มีการเปิดเผยข้อมูลและตระหนักถึงความสำคัญของการเปิดเผยสารสนเทศที่มีสาระสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุน โดยกำหนดเป็นนโยบายการกำกับดูแลกิจการและหลักปฏิบัติเพื่อดูแลให้มีการเปิดเผยสารสนเทศดังกล่าวเป็นไปอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา โปร่งใส ผ่านช่องทางที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและน่าเชื่อถือ เพื่อให้ผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุนได้รับสารสนเทศอย่าง

กว้างขวาง เช่น รายงานประจำปี รายงานผลการดำเนินงานรายไตรมาส เว็บไซต์ของธนาคาร การพบปะกับ นักวิเคราะห์ การแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน เป็นต้น

5) หลักการมีส่วนร่วม ธนาคารได้มีการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งครอบคลุม หลักการสำคัญ ได้แก่ สิทธิของผู้ถือหุ้น การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน การคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการโดยมีการปฏิบัติตาม หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี

6) หลักความรับผิดชอบต่อ ธนาคารมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินภารกิจและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องชุมชนและสังคม เช่น การสนับสนุนและส่งเสริมในด้านการศึกษา กิจกรรมทางศาสนา กีฬา ศิลปวัฒนธรรม การประหยัดพลังงาน และการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์อื่น ๆ เพื่อสร้างสรรค์สังคม เป็นต้น

7) หลักความมั่นคง ธนาคารและผู้บริหารระดับสูงของธนาคารที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านได้เข้าร่วมเป็นหัวหน้าคณะทำงาน กรรมการ และร่วมสนับสนุนรัฐบาลอย่างเต็มที่ทั้งในด้านการลงทุน และการเข้าร่วมดำเนินการ ทั้ง 12 คณะทำงาน ของโครงการสานพลังประชารัฐในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย เพื่อความ มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน อาทิ คณะทำงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ (โครงการ E3) และ คณะทำงานด้านการศึกษาพื้นฐานและการพัฒนาผู้นำ (E5)

8) หลักความคุ้มค่า ธนาคาร ดำเนินธุรกิจที่แสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ โดยมึนโยบายและแนวปฏิบัติเพื่อการแสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวคิดการพัฒนาธุรกิจสู่ ความยั่งยืน

บรรณานุกรม

กำชัย จงจักรพันธ์, “หลักนิติธรรม”. คณะกรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ, เข้าถึงข้อมูลวันที่ 15 กรกฎาคม 2560 จาก k-rc.net/imageupload/21576/_1.pdf.

จรัญ ภัคดีธนากุล. เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตร หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย (นธป.) รุ่นที่ 1.

ธรรมนิติย์ สุมนต์กุล. ดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (The Rule of Law Index). สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กันยายน 2557.

ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2552. หลักนิติธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัท ธนาเพรส จำกัด.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พุทธศักราช 2554, พิมพ์ครั้งที่ 2

รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ 22/2550 วันจันทร์ที่ 11 มิถุนายน พุทธศักราช 2550

รายงานประจำปี 2558 ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน).

รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม ปี 2559 ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน).

วศิน ชื่อสุทจจิต และทิพย์รัตน์ เลาหวิเชียร. การใช้ธรรมาภิบาลในธนาคารพาณิชย์ไทย. วารสารจัดการสมัยใหม่ ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2559. หน้า 105.

วิสิฐ ญาณภีร์ดี และคณะ, 2557, บริบทหลักนิติธรรมในต่างประเทศ. งานวิจัยได้รับทุนสนับสนุนจากคณะกรรมการอิสระว่าด้วยการส่งเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ.